

Protokół z posiedzenia Komitetu Sterująco-Monitorującego FIO

w dniu 23 września 2020 r.

W dniu 23 września 2020 r. odbyło się zdalne posiedzenie Komitetu Sterująco-Monitorującego FIO na lata 2014-2020, za pomocą platformy Microsoft Teams. Celem spotkania było wypracowanie wniosków dotyczących Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, w celu przekazania ich do Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Podczas posiedzenia miała, także miejsce prezentacja raportu z badania: *Pogłębiona analiza mechanizmów wdrażania Priorytetu IV Programu FIO w latach 2018-2019.*

W posiedzeniu wzięli udział:

1. Weronika Najda – Zastępca Dyrektora NIW-CRSO;
2. Stefan Kołucki – Kierownik BPH, NIW CRSO;
3. Maciej Kunysz – Stowarzyszenie “EKOSKOP”;
4. Andrzej Andrzejewski – Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Ziemia Nowomiejska”;
5. Grzegorz Reszka - Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych;
6. Alicja Gawinek – Opolskie Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych;
7. Sławomir Wieteska – Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych;
8. Radosław Podogrocki – KPRM;
9. Piotr Mazurek – KPRM;
10. Krzysztof Przekwas – KPRM;
11. Prof. Ewa Leś – Kancelaria Prezydenta RP;
12. Marta Zbrowska w zastępstwie Pana Mariana Niemirskiego – Związek Powiatów Polskich;
13. Karol Handzel – Związek Stowarzyszeń Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej;
14. Filip Ludwin - Związek Stowarzyszeń Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej;
15. Ewa Dzielnicka – Główny Specjalista, Biuro Badań i Analiz NIW-CRSO;
16. Bernadeta Witkowska – Starszy Specjalista w BPH, NIW-CRSO.

Posiedzenie odbyło się zgodnie z następującym porządkiem:

14:00 – 14:15 Przywitanie uczestników.

14:15 – 15.15 Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 - dyskusja, sformułowanie stanowiska KSM FIO.

15:15 – 15:45 Prezentacja raportu z badania: Pogłębiona analiza mechanizmów wdrażania Priorytetu IV Programu FIO w latach 2018-2019.

15:45 – 16:00 Podsumowanie, informacja o bieżących działaniach NIW-CRSO.

Posiedzenie KSM otworzyła Pani Weronika Najda, Zastępca Dyrektora Narodowego Instytutu Wolności. Na wstępie przywitała członków KSM oraz sprawdziła listę obecności.

W pierwszym punkcie posiedzenia Pani Dyrektor poprosiła Pana Radosława Podogrodzkiego, Dyrektora Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów o przedstawienie informacji na temat procesu konsultacji społecznych Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030. Pan Radosław Podogrodzki poinformował, iż konsultacje społeczne trwają do 28 września, natomiast w wyniku uzgodnień międzyresortowych zgłoszone zostały głównie uwagi o charakterze redakcyjnym. Program był skierowany także do zaopiniowania przez Radę Działalności Pożytku Publicznego i Radę Dialogu z Młodym Pokoleniem. W obu przypadkach uzyskał on pozytywną opinię. Pan Radosław Podogrodzki podkreślił, iż najczęściej pojawiająca się uwaga dotyczyła zwiększania puli środków przeznaczonych na realizację Programu.

Następnie głos w dyskusji zabrał Pan Maciej Kunysz, członek KSM i przedstawiciel Rady Działalności Pożytku Publicznego (RDPP), postulując aby zapis dotyczący zwiększenia puli środków finansowych do 120 000 000 zł był wpisany do Programu, także dlatego aby Ministerstwo Finansów mogło wziąć to pod uwagę przygotowując Długoterminową Prognozę Finansową. Pan Maciej Kunysz przedstawił również postulaty RDPP dotyczące Programu NOWEFIO:

1. Uszczegółowienie relacji pomiędzy Programem NOWEFIO a pozostałymi programami dotacyjnymi NIW;
2. Wpisanie szkolenia Ekspertów oceniających oferty do Priorytetu 5 A;

3. Wprowadzenie możliwości przeprowadzenia dwóch konkursów w ciągu jednego roku;
4. Promowanie projektów innowacyjnych, możliwość kontynuacji ich finansowania w trybie pozakonkursowym, ze specjalnej transzy środków finansowych.

Następnie głos w dyskusji zabrał Pan Sławomir Wieteska, który zwrócił uwagę na rozłożenie środków finansowych w poszczególnych priorytetach, w tym na znaczące obniżenie środków finansowych przeznaczonych na priorytet 2 i zwiększenie finansowania w priorytecie 3. Pan Sławomir Wieteska postulował także aby zmienić zasady ubiegania się o mikrodotację w priorytecie 1 umożliwiając jej otrzymanie przez organizacje starsze niż 3 lata lub, aby zwiększyć w tym celu finansowanie priorytetu 2. Pan Sławomir Wieteska zwrócił uwagę aby w nowym Programie znalazły się zapisy dotyczące zapobiegania kryzysom takim jak np. epidemia COVID-19, która ma obecnie miejsce w Polsce, a która negatywnie wpływa na projekty realizowane ze środków publicznych. Pan Sławomir Wieteska poprosił o definicję „organizacji obywatelskiej”, które to pojęcie występuje w dokumentach programowych. Ostatnim poruszonym zagadnieniem był okres trwania nowego Programu. Pan Sławomir Wieteska zaznaczył, że organizacje pozarządowe pozytywnie oceniają fakt zapewnienia realizacji Programu przez kolejne 10 lat, jednakże warto by zaplanować w treści Programu przeprowadzenie śródkresowej ewaluacji.

Następnie Pan Stefan Kołucki wyjaśnił, że Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 jest dokumentem na wyższym poziomie ogólności niż Regulamin konkursu. Konkretnie rozwiązania dotyczące podziału środków finansowych i kryteriów strategicznych powinny być zapisane w Regulaminie, który każdorazowo będzie konsultowany społecznie. Odnosząc się do definicji „organizacji obywatelskiej” wyjaśnił, iż to organizacje obywatelskie są Beneficjentami Programu FIO a nie jedynie organizacje pozarządowe. Gdyby organizacjami, które mogą ubiegać się o środki z FIO były wyłącznie organizacje pozarządowe to wykluczone z konkursu byłyby parafie, związki wyznaniowe, spółdzielnie socjalne, Koła Gospodyń Wiejskich itd. W związku z tym używanie określenia „organizacje obywatelskie” ma charakter techniczny.

Następnie głos w dyskusji zabrała Pani prof. Ewa Leś, która pozytywnie zaopiniowała Program NOWEFIO oraz podkreśliła znaczenie partycypacji obywateli w tworzeniu polityk publicznych. Pani Profesor zwróciła uwagę na podział środków pomiędzy poszczególnymi

priorytetami i wskazała, iż priorytet 2 powinien być wzmocniony finansowo ponieważ organizacje obywatelskie realizując projekty społeczne wypełniają niejako zadania przypisane instytucjom publicznym np. w kwestii edukacji, ochrony zdrowia czy szeroko pojętej polityki społecznej. Pani profesor Ewa Leś postulowała również doprecyzowanie wskaźników wpisanych w Programie m.in. uzupełnienie ich o liczbę osób zaangażowanych w realizację zadań czy liczbę wolontariuszy.

Następnie głos w dyskusji zabrał Pan Maciej Kunysz, który poparł postulat Pani Profesor dotyczący wyrównania dysproporcji podziału środków pomiędzy priorytetem 2 i 3. Pan Maciej Kunysz zwrócił uwagę również na podkreślenie istotności promowania projektów wartościowych.

Następnie włączył się do dyskusji Pan Sławomir Wieteska, który wyraził zaniepokojenie podziałem procentowym środków pomiędzy poszczególnymi priorytetami, zwłaszcza 2 i 3 i zaproponował zwiększenie alokacji przeznaczanej na realizację Priorytetu 2. Zaproponowane zostało rozwiązanie polegające na stopniowym zwiększaniu finansowania priorytetu 3 kosztem 2, aby odbywało się to w sposób ewolucyjny a nie rewolucyjny.

Następnie Pan Stefan Kołucki wrócił do kwestii wskaźników informując, że NIW ma możliwość zbierania danych poprzez ankiety, które wypełniają Beneficjenci Programu wraz ze sprawozdaniem z realizacji zadania. Do słów Pana Stefana Kołuckiego ad vocem odniosła się Pani Alicja Gawinek, która jako przedstawicielka Operatora 1 Priorytetu poinformowała, że nie zawsze organizacje mają możliwość weryfikacji danych przesyłanych przez beneficjentów uczestniczących w konkursach. Pani Alicja Gawinek wskazała na potrzebę dostosowania ankiet do poszczególnych priorytetów tak, aby zbierane poprzez nie dane odzwierciedlały faktyczny obraz sytuacji. Postulat ten poparła Pani Dyrektor Weronika Najda. Po zakończonej dyskusji Pan Stefan Kołucki przedstawił zebrane uwagi Komitetu Sterująco-Monitorującego FIO na lata 2014-2020:

1. Zwiększenie wysokości środków na Program do 120 mln zł (np. w sposób stopniowy zwiększający kwotę w kolejnych latach realizacji Programu), tak aby kwota przeznaczona na dotacje była adekwatna w stosunku do zgłaszanego zapotrzebowania przez organizacje obywatelskie w latach 2014-2020.
2. Pozytywne zaopiniowanie przez Komitet Sterująco-Monitorujący kwestii wydłużenia terminu realizacji Programu.

3. Uszczegółowienie relacji pomiędzy Programem NOWEFIO a pozostałymi Programami realizowanymi przez NIW-CRSO, tak aby wskazane było wprost na ile programy są rozbieżne, a na ile komplementarne.
4. Pozytywna ocena Komitetu odnośnie położenia w Programie nacisku na kwestie związane z partycypacją publiczną (Priorytetem 3), przy jednoczesnej propozycji wyrównania alokacji pomiędzy Priorytetem 2 a Priorytetem 3, tak aby zmniejszyć dysproporcję w wysokości alokacji przeznaczanej na ww. Priorytety. Znaczne ograniczenie środków na Priorytet 2 może spowodować wykluczenie wielu wartościowych inicjatyw, a także może zostać odebrane negatywnie przez sektor pozarządowy. Należy podkreślić również ryzyko obniżenia jakości dofinansowanych projektów w Priorytecie 3 w związku z niższym zainteresowaniem Priorytetem w poprzednich latach realizacji Programu.
5. Uzupełnienie opisu Priorytetu 5 o:
 - a. kwestie związane ze szkoleniami ekspertów, tak aby w ramach pomocy technicznej zagwarantować możliwość stworzenia grona wysoko wykwalifikowanych ekspertów zaangażowanych w ocenę merytoryczną ofert;
 - b. możliwość realizacji działań edukacyjnych prowadzonych przez instytucję zarządzającą skierowanych do organizacji pozarządowych (np. Akademia NIW);
 - c. kwestie związane z promocją i multiplikacją dobrych praktyk realizowanych przez beneficjentów Programu.
6. Uzupełnienie wskaźników dotyczących liczby inicjatyw realizowanych w ramach Programu o wskaźniki dotyczące liczby osób biorących udział w przedsięwzięciach, działających w sferze pożytku publicznego. Podkreślenie podmiotowych efektów Programu.
7. Zaplanowanie w Programie oceny śródkresowej, tak aby w perspektywie wieloletniej w połowie realizacji Programu móc dostosować go do zmieniającego się społeczeństwa obywatelskiego.
8. Wpisanie do Programu działań i mechanizmów pozwalających na elastyczną realizację działań przez organizacje i instytucje wdrażającą odpowiadających na sytuacje kryzysowe (takie jak np. epidemia COVID).

9. Rozważenie możliwości przeprowadzenia dwóch konkursów w trakcie jednego roku, tak aby nie ograniczać redystrybucji dotacji w ramach Programu do jednorazowego przydzielenia dotacji w ciągu roku.
10. Rozważenie możliwości finansowania innowacyjnych projektów w trybie pozakonkursowym po zakończeniu realizacji finansowania w ramach dotacji.

Kolejnym punktem posiedzenia była prezentacja raportu z badania: Pogłębiona analiza mechanizmów wdrażania Priorytetu IV Programu FIO w latach 2018-2019. Raport zaprezentował Pan Karol Handzel oraz Pan Filip Ludwin, przedstawiciele Związku Stowarzyszeń Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej. Badanie powstało na podstawie rozmów telefonicznych z 10% organizacji pozarządowych, które otrzymały dofinansowanie z priorytetu IV w latach 2018-2019. W badaniu zastosowano metody jakościowe: telefoniczny wywiad pogłębiony, analiza działań promocyjnych, analiza dokumentacji projektowej oraz dodatkowo ankieta.

Autorzy raportu podkreślali, że respondenci chętnie udzielali wyczerpujących odpowiedzi na zadawane pytania a rozmowy przebiegały w przyjaznej atmosferze. Program FIO priorytet IV w ocenie respondentów był ogólnie bardzo wysoko oceniany i pozytywnie odbierany. Ankietowani podkreślali, że Program to ważny instrument wsparcia sektora pozarządowego i doceniają go za jego prostotę, elastyczność, jak również przyjazne oraz pomocne nastawienie ze strony NIW-CRSO.

Z przeprowadzonego badania wynika, że cel główny i cele szczegółowe priorytetu IV są skutecznie realizowane. Problemem podstawowym jaki wyłania się z wyników badania jest opieranie funkcjonowania organizacji pozarządowych na pracy wolontaryjnej i środkach publicznych. Respondenci w badaniu podkreślali, iż bez dotacji ze środków publicznych nie byłoby w stanie przeprowadzać inicjatyw obywatelskich. Problemem jakim należałoby się zająć w kontekście wyników badania jest zbyt niski poziom organizacyjny podmiotów III sektora (niski stopień profesjonalizacji).

Wykonawcy badania podkreślali, że Program FIO nie przekłada się na trwałe usamodzielnienie się organizacji „trzeciego sektora” (respondenci zgodnie twierdzili, że po zakończeniu grantu nie utrzymują swojej działalności na poziomie realizacji zadania).

Po zakończonej prezentacji raportu Pani Dyrektor Weronika Najda otworzyła dyskusję. Jako pierwsza głos zabrała Pani profesor Ewa Leś, która podkreśliła problem cykliczności działań organizacji pozarządowych. Takie funkcjonowanie nie daje trwałego efektu włączenia podmiotów trzeciego sektora do systemu instytucjonalnego. Zdaniem Pani Profesor w finansowanie organizacji pozarządowych powinien włączyć się biznes jak również indywidualni obywatele. Instytucje publiczne powinny stwarzać większe możliwości dla obywateli aby mieli możliwość wsparcia organizacji działających lokalnie.

Kolejną kwestią poruszoną przez Panią Profesor była sprawa promocji działalności organizacji pozarządowych. Do informowania o podejmowanych inicjatywach powinny być wykorzystywane nie tylko social media ale również telewizja publiczna i komercyjne stacje telewizyjne.

Pan Filip Ludwin odniósł się do kwestii działań promocyjnych w organizacjach. Zaznaczył, że wciąż wiedza na temat promocji i sposoby jej realizacji są niewystarczające i potrzebny jest poradnik na temat promocji projektów oraz samych organizacji.

Do tematu promocji projektów odniósł się Pan Karol Handzel, który zaproponował aby we wzorze oferty zawrzeć informacje na temat tego jak organizacja zamierza się promować.

Kolejną osobą, która zabrała głos w dyskusji był Pan Maciej Kunysz, który zapytał przedstawicieli Związku Stowarzyszeń Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej czy zostaną przedstawione dane liczbowe, które zostały wypracowane podczas pracy nad raportem oraz na podstawie jakich danych korzystali badacze opracowując raport. Pan Maciej Kunysz zgodził się także z Panią profesor Ewą Leś, iż organizacje pozarządowe powinny być promowane przez media publiczne, które mają obowiązek realizowania misji społecznej wpisany do ustawy o mediach publicznych. Pan Maciej Kunysz zapytał także ewaluatorów o pomysły organizacji na pozyskiwanie funduszy na prowadzenie działań.

Do słów Pana Macieja Kunysza odniósł się Pan Karol Handzel, który poinformował, że scenariusz wywiadu telefonicznego stanowi aneks do raportu. Dobór organizacji wybranych do badania nastąpił na podstawie przyjętych kryteriów. Następnie Pan Filip Ludwin poinformował, że w badaniu dominowały metody jakościowe.

Następnie głos w dyskusji zabrała Pani Alicja Gawinek, która zapytała ewaluatorów o organizacje uczestniczące w badaniu. Zauważyła także, iż social media nie zawsze są dobrym instrumentem dla promocji organizacji, chociażby z powodów zróżnicowania dostępności do Internetu w Polsce.

Pani Dyrektor Weronika Najda odnosząc się do kwestii usamodzielniania się organizacji pozarządowych zaznaczyła fakt, iż od roku 2018 beneficjenci Programów mają możliwość wydatkowania części dotacji na rozwój instytucjonalny organizacji. Pani Dyrektor podkreśliła także, że w nowym Programie FIO w Priorytecie 4 planowane jest dofinansowanie aktywnej polityki informacyjnej i promocji organizacji, upowszechniania informacji o działaniach oraz wspieranie społecznych kampanii informacyjnych.

Następnie Pan Filip Ludwin podkreślił pozytywny kierunek zmian 4 priorytetu wprowadzonych do nowego Programu. Odpowiadając na zadane przez Panią Alicję Gawinek pytanie wymienił organizacje uczestniczące w badaniu.

W związku z brakiem uwag dotyczących prezentacji raportu oraz spraw różnych Pani Dyrektor Weronika Najda podziękowała zebranych za udział w posiedzeniu Komitetu oraz zakończyła posiedzenie.